

PREBIVALCI JEZERA BUNYONYI

/ Julija Kotelnik

Tudi letos smo se dijaki II. gimnazije pod vodstvom profesorice Zdenke Keuc in profesorja Matjaža Vehovarja v družbi članov Društva za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije ter romunske srednje šole mudili ob Ekvatorju, in sicer med 15. 8. in 29. 8. 2018. Ta prispevek ne bo povzetek naših dogodivščin, čeprav lahko verjamete, da jih je bilo mnogo. Rada bi vam predstavila etnološko študijo prebivalcev ob jezeru.

Lani sem vam ponudila vpogled v običaje, vero, izobrazbo, predstavila sem tudi položaj žensk ob jezeru. Letos pa me je zanimalo življenje starejših ljudi, torej upokoencev in starostnikov. Spogledovala sem se z njihovim življenjem in izkušnjami.

PAR

Naj vam predstavim tipičen par 'upokoencev' z jezera Bunyonyi. Marion, sivolasa gospa, ki je ob našem prihodu entuziastično sklenila roke in se nam široko nasmehnila, da je bilo videti njene škrbaste zobe, je na široko razpredala v lokalnem jeziku, imenovanem ručiga. Z ostrim gibom se je dotaknila svojih prsi in se nam pričela smejati. Zaprepadene smo s pogledom ošinile prevajalca, ki je zmedo hitro razjasnil. Z gibom je zgolj nakazala našo mladost, v bistvu nam je podelila kompliment! Tudi prav. Zaupala nam je svojo starost. Šteje šestindevetdeset let, čeprav v to ni popolnoma prepričana. Ko se je rodila, rojstnih listov niso izdajali. Pot smo nadaljevali v klanec in se ustavili ob hiši njenega moža, katerega vzdevek Muzeii nakazuje njegovo starost in modrost. Marion je osemindesetletnikova prva žena, njegova druga žena, za katero je plačal bori dve kravi, je mlajša in aktivnejša. Ne nazadnje potrebuje nekoga, ki skrbi zanj. Z Marion se kičasto razumeta. Hvala bogu! Če se ne bi, bi najverjetneje že umrl od lakote.

BORKA

Mauda Kyitaragabirwe, ženo šestinosemdesetih let, so pred šestinosemdesetimi leti 'odložili' na Punishment Islandu po tem, ko je zanosila izven zakona. Na otoku je srečala dekleti, ki sta načrtovali drzen pobeg – želeli sta preplavati kanal. Skočili sta v vodo in se utopili. Mauda pa se je vdala v usodo in potrpežljivo čakala na smrt. A Mojre so imele drugačen načrt. Po štirih dneh čakanja in stradanja je v bližino otoka priplul ribič. Takoj, ko ga je uzrla v daljavi, je pričela na ves glas vpiti, da bi pritegnila njegovo pozornost. Rešil jo je in se z njo tudi poročil. Obdarila, kot se je izrazila sama, ga je s petimi otroki. Prvega je na žalost splavila po naravni poti. Ko so evropski misionarji prepovedali izgon nosečih žena na otok, je obnovila vezi z materjo in sorojenci, tudi s svojim starejšim bratom, ki jo je odložil na otoku. Razumela je, da je bila to njegova družinska dolžnost. Njen rešitelj je že dolgo mrtev, a še zmeraj se vsak dan zahvali bogu, da jo je rešil gotove smrti.

VRAČ

Tradicionalnemu zdravljenju se je posvetil, ko je spoznal svojo prvo, sedaj že mrtvo ženo. Kdaj? Ne ve. Njuna najstarejša hči je letos dopolnila osemdeset let, sedaj pa preračunajte. Sam šteje častitljivih sto pet pomladi, soobstaja s tremi mlajšimi ženami, najstarejši sta namreč že umrli. Vse so ga obdarile z otroki. Prva in peta z osmimi, druga z dvanajstimi, tretja in četrta z enajstimi. Končni seštevek: petdeset. Pet sinov je že prešlo na drugo stran. Njegov najmlajši sin je star dvanajst let, rodil se je, ko je vrač dosegel starost 93 let. Znanje o zeliščih in moč zdravljenja mu je zaupal sam bog, zato ga prenaša na svoje sinove. »Takšnih darov pač ne smemo zavreči,« nam je strogo zabičal.

O GLAVOBOLIH

Zmeljite rastlino z imenom omuhezayo, prah podrite pod nosom, vdihnite in potrpežljivo čakajte.

O PREHRANSKIH DOPOLNILIH

Zmešajte posušeno kožo babuna z izbranimi zelišči in zmes nanesite pod nos ali okoli danke ter počakajte na zeleni učinek.

O ZLIH DUHOVIH

Pripeljite enobarvno žival (*te imajo namreč večji magični potencial kakor dvobarvne*). Vrač vam bo nato odrezal šop las na tilniku. Če ste po naključju moškega spola, boste ostali še brez nohtov na desnih mezincih. Vrač žival zakolje, njeno glavo napolni z mešanico las, nohtov ter zdravilnih zelišč. Taka glava varuje le eno osebo in izključuje varovanje zemljišča. ☒